

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันเป็นยุคแห่งโลกาภิวัตน์ ที่มีความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่งผลให้มีความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัด สังคมไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงที่มีความห่างไกลธรรมชาติและพึ่งพาเทคโนโลยีมากขึ้น สภาพจิตใจและคุณธรรมได้แปรเปลี่ยน จนยากที่จะตัดสินได้ว่าอะไรดี อะไรชั่ว ซึ่งจะเป็นปัญหาต่อคุณภาพชีวิตของสังคมต่อไปในปัจจุบัน เหตุผลดังกล่าวเป็นการพัฒนาทางด้านจิตใจทั้งสิ้น ทำให้โอกาสที่เด็กจะได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้มีคุณภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมค่อนข้างน้อย ดังนั้นการส่งเสริม การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมต้องเริ่มปูพื้นฐานตั้งแต่วัยเยาว์ เป้าหมายของเด็กปฐมวัยนั้น มิใช่เพียงแต่เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียนต่อในชั้นประถมศึกษาเท่านั้น ที่สำคัญควรเป็นการเตรียมเพื่ออนาคตของเด็กด้วย โดยมุ่งให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณธรรมจริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

(สุรางค์ โค้วตระกูล, 2552 : 395) กล่าวว่า คนในสังคมดำรงชีวิตในปัจจุบันมีความเห็นแก่ตัว ละเลยการมีน้ำใจ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ขาดความซื่อสัตย์สุจริต แข่งขันกันด้านวัตถุนิยม โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมและค่านิยม ทำให้สังคมมีความเอารัดเอาเปรียบ ขณะเดียวกันความเสื่อมทางด้านคุณธรรม จริยธรรมก็เพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับ (พนม พงษ์ไพบูลย์ และคณะ, 2546 : 307) กล่าวว่า การประพฤติปฏิบัติที่ขัดกับศีลธรรม จริยธรรม ขาดความรับผิดชอบ ชื่นชมวัตถุนิยมมากกว่าจิตใจ สถานการณ์ดังกล่าว ถือเป็นภาพลักษณ์ที่ขัดต่อวิถีชีวิตของความเป็นไทย ในฐานะที่เป็นเมืองพุทธศาสนา คุณธรรม จริยธรรมของคนไทยได้เสื่อมถอย และคุณภาพการศึกษาที่ด้อยลง เป็นผลกระทบต่อคุณภาพของเยาวชน ขาดคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามระบบ วิถีชีวิตที่ดีงามของคนไทย สอดคล้องกับ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2546) กล่าวว่า ส่วนการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและพัฒนากิจกรรมเยาวชน สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการศึกษา (ขั้นพื้นฐาน) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 12 มาตรฐาน 43 ตัวบ่งชี้ และต่อมาเพื่อเป็นการต่อยอดในการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้จัดทำมาตรฐาน การศึกษา(ขั้นพัฒนา) จำนวน 23 มาตรฐาน เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนา

เด็กเล็กให้มีมาตรฐาน และมีคุณภาพเท่าเทียมกันทุกแห่ง มีนโยบายส่งเสริมและพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน แนวทางการพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตราที่ 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ เด็กปฐมวัยช่วง 0-5 ปี เป็นวัยที่สำคัญของการพัฒนาและปลูกฝังคุณค่าความเป็นมนุษย์ให้เกิดขึ้นได้อย่างแท้จริง ด้วยเด็กวัยนี้ มีความพร้อมในการรับรู้และเรียนรู้ที่สามารถส่งผลให้เกิดคุณลักษณะที่ติดตัวไปจนกระทั่งวัยผู้ใหญ่ ดังนั้น การจัดการศึกษาที่ระบุตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พ.ศ.2546 ได้กำหนดจุดมุ่งหมายประการหนึ่ง ที่สำคัญ คือ การพัฒนาผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ โดยมีตัวบ่งชี้ที่ 13.1-13.9 ประกอบด้วย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี ความมีน้ำใจ และมีวัฒนธรรมและความเป็นไทย เป็นต้น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, 2546 : 57 - 65) การตระหนักและใส่ใจเด็กปฐมวัยถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญ มีการมุ่งเน้นไปที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือว่าเป็นสถานศึกษาที่หนึ่ง ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างเด็กให้มีคุณค่าทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา เพราะการดูแลรับผิดชอบศูนย์พัฒนาเด็กเล็กถือเป็นภารกิจที่สำคัญ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะต้องจัดการดูแลพัฒนาศูนย์เด็กเล็กในท้องถิ่น ให้มีความพร้อมและมีศักยภาพตามวัยพัฒนาการเด็กเล็ก เป็นหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องกระทำ (สำนักการศึกษาท้องถิ่น, 2545 : 5)

สภาพปัจจุบันพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมในด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ลดน้อยถอยลง อาจจะมีอยู่บ้างแต่ฉาบฉวย เป็นบางครั้ง ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเด็กไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ ที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้คู่คุณธรรมจริยธรรม และมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นสถานที่ดำเนินการ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงได้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเอง และรับถ่ายโอนจากหน่วยงานอื่นที่สำคัญเพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น การส่งเสริมเด็กให้ได้รับความพร้อมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาจึงนับเป็นภารกิจสำคัญที่หน่วยงานซึ่งรับผิดชอบจะต้องตระหนักและให้ความสนใจ เพื่อให้การพัฒนาเด็กเป็นไปอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานเหมาะสมกับวัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานซึ่งมีภารกิจหน้าที่รับผิดชอบด้านการพัฒนาเด็ก ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญและกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจไม่ว่าจะเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบใดก็ตาม ทั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล หรือเมืองพัทยาที่ดีล้วนแต่มีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น

จากปัญหาและบริบทข้างต้นผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามมาตรฐานการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จึงทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาตามมาตรฐานการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้สอดคล้องกับนโยบายและเป็นไปตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก
2. เพื่อศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งขอบเขตการวิจัยออกเป็น 2 ชั้นตอน โดยมีขอบเขตของการวิจัยตามชั้นตอนดังนี้

ชั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษา สภาพการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ยึดแนวทางการดำเนินงานแบบ PDCA ในการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งสิ้นจำนวน 729 คน (องค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2557)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก รวมทั้งสิ้น 254 คน ได้มาจากการกำหนดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน อ้างถึงใน(บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 43) หลังจากนั้นผู้วิจัยเทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา คือ สภาพการดำเนินงาน ตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยยึดแนวทางการดำเนินงานของ PDCA ในการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แบ่งเป็น 9 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านความขยัน 2)ด้านความประหยัด 3)ด้านความซื่อสัตย์ 4)ด้านความมีวินัย 5)ด้านความสุภาพ 6)ด้านความสะอาด 7)ด้านความสามัคคี 8)ด้านความมีน้ำใจ 9)ด้านความมีวัฒนธรรมและความเป็นไทย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรการปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยการนำข้อมูลการศึกษาสภาพ จากขั้นตอนที่ 1 ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด มาเป็นประเด็นในการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทาง

2. ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูล

เป็นผู้ที่มีความรู้ และความชำนาญ ในการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ จำนวน 10 คน

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพ หมายถึง การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ตามกระบวนการ PDCA ประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านความขยัน หมายถึง การดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียน มาเรียนสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจ อดทน มีความพยายาม ไม่ทอดทิ้ง สามารถแก้ไขปัญหาได้

1.2 ด้านความประหยัด หมายถึง การดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้จักใช้สิ่งของ น้ำ อย่างประหยัด รู้จักเก็บออม ไม่ฟุ่มเฟือย

1.3 ด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง การดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ ผู้เรียนแยกแยะได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนเองและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น ไม่พูดปด ยอมรับ ผิดเมื่อทำความผิด ไม่นำสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

1.4 ด้านความมีวินัย หมายถึง การดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ ผู้เรียนปฏิบัติตามข้อตกลง เข้าคิวตามลำดับก่อนหลังในการทำกิจกรรม

1.5 ด้านความสุขภาพ หมายถึง การดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ผู้เรียนแสดงความเคารพผู้ใหญ่ มีมารยาทในการรับประทานอาหาร แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว

1.6 ด้านความสะอาด หมายถึง การดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ ผู้เรียนมีสุขนิสัยที่ดี ไม่ทิ้งเศษกระดาษหรือสิ่งของบนพื้น

1.7 ด้านความสามัคคี หมายถึง การดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ผู้เรียน เล่นและปฏิบัติ กิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

1.8 ด้านความมีน้ำใจ หมายถึง การดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ผู้เรียน รู้จักให้ความช่วยเหลือ ผู้อื่นอย่างเหมาะสมตามวัย รู้จักแบ่งปันของเล่น สิ่งของแก่เพื่อนและผู้อื่น

1.9 ด้านความ มีวัฒนธรรมและความเป็นไทย หมายถึง การดำเนินงานในการ กำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนา ให้ผู้เรียนแต่งกายตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทย ท้องถิ่นและแสดงออกความเป็นไทยได้อย่างเหมาะสม

2. แนวทางการดำเนินงาน หมายถึง วิธีการปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 10 คน เกี่ยวกับวิธีการดำเนินงานในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามกระบวนการ PDCA

3. คุณธรรม จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกจากความรู้สึกภายในจิตใจและการปฏิบัติตัวในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เป็นประจำสม่ำเสมอการประพฤติปฏิบัติที่ดีงามทั้งกาย วาจา และใจ พฤติกรรมที่แสดงออกมาแล้วทำให้สังคมยอมรับและให้การสนับสนุน ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม

4. ผู้บริหาร หมายถึง หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

5. ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ครูผู้สอน ผู้ดูแลเด็ก บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดู จัดประสบการณ์การสอนและส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ให้มีความพร้อมทางด้าน ร่างกาย อารมณ์ – จิตใจ สังคมและสติปัญญา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ทำให้ทราบสภาพ การดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัด พิษณุโลก เพื่อนำเสนอผู้บริหารไปปรับปรุงต่อไป และเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา ตามมาตรฐานให้ดีขึ้น

2. นำข้อมูล แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ไปใช้ในการปฏิบัติงานเพื่อจัดการศึกษา ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และสามารถนำผลการศึกษา การดำเนินงานตามมาตรฐาน มาปฏิบัติจริง เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาให้มีคุณภาพต่อไป